

Notitie Hiaten Mediawijsheid

Van: Programmamanager Mediawijzer.net
Betreft: Vaststelling hiaten voor de uitvoering van de Regeling Mediawijsheid Expertisecentrum 2010
Datum: 30 november 2009
Versie: 1.0

1. Inleiding en achtergrond

Mediawijsheid staat voor het geheel aan kennis, vaardigheden en mentaliteit waar burgers en instellingen over moeten beschikken om zich bewust, kritisch, veilig en actief te kunnen bewegen in de gemedialiseerde wereld.

In 2008 is het expertisecentrum voor mediawijsheid gestart in de vorm van een programma genaamd Mediawijzer.net. Het centrum is een netwerkorganisatie en stimuleert het verbinden en onderling afstemmen van activiteiten van de aangesloten netwerkpartners. Het centrum maakt onder meer gebruik van een stimuleringsregeling om belangrijke initiatieven op gebied van mediawijsheid met extra financiële middelen te ondersteunen.

Voor 2010 is een stimuleringsregeling opgesteld waarbij 600.000,- euro wordt vrijgemaakt om projecten op gebied van mediawijsheid te stimuleren. Bij deze regeling worden de netwerkpartners uitgenodigd om projectvoorstellen te ontwikkelen die inspelen op vooraf bepaalde witte plekken oftewel hiaten in mediawijsheid. Door gericht voorstellen te vragen voor onderwerpen die op dit moment volgens het centrum onvoldoende aandacht krijgen, beoogt het centrum een belangrijke meerwaarde voor de doelgroepen en de netwerkpartners te realiseren. In onderhavig stuk worden de hiaten benoemd waarop de stimuleringsregeling 'Regeling Mediawijsheid Expertisecentrum 2010' is gericht en waarvoor dus 600.000,- euro ter beschikking staat. Dit stuk is bedoeld als bijlage bij de reeds begin november gepubliceerde tekst van de stimuleringsregeling. Meer informatie over de regeling is te vinden op www.mediawijzer.net.

2. Doelgroepen en programmalijnen

Voor het meerjarenprogramma van Mediawijzer.net 2008 t/m 2010 zijn de volgende primaire doelgroepen gekozen:

1. Kinderen (2-12 jaar),
2. Jongeren (12-18 jaar),
3. Ouders en grootouders,
4. Leerkrachten / docenten.

Overige doelgroepen zijn onder meer mediaprofessionals, begeleiders (zorg) en ouderen. De focus van het centrum ligt vooralsnog op de groep kinderen en jongeren, en hun directe sociale omgeving: (groot-)ouders en docenten.

Om de activiteiten van het centrum binnen het meerjarenplan te benoemen en af te bakenen zijn op basis van onderzoek 3 programmalijnen en 8 programmathema's benoemd:

Programmalijn 1: Mediavaardigheden en –bewustzijn

De programmalijn Mediavaardigheden en -bewustzijn omvat vier thema's:

1. Praktische vaardigheden: de vaardigheden in de omgang met en productie van media. Het gaat hierbij om ICT vaardigheden, kennis van audio -en videoproductie technieken, maar ook om lees- en schrijf vaardigheden.
2. Informatie & strategische vaardigheden: algemene vaardigheden bij het omgaan met informatie en media. Hierbij gaat het om algemene informatievaardigheden (zoals zoeken, selecteren, interpreteren, verwerken, creëren, communiceren) en de vaardigheid om media strategisch te kunnen inzetten om de eigen positie te versterken.

-
3. Mediabewustzijn: bewustwording van de grote rol die media in de maatschappij spelen, gericht op het versterken van de positie van consumenten/burgers ten opzichte van media-aanbieders en overheid. Ook het erkennen van de dubbele rol van burgers als mediaconsumenten en mediaproductanten maken deel van dit thema.
 4. Verantwoord gebruik & veiligheid, gericht op veilig mediagebruik. Hieronder vallen zowel de meer technische (virus, spam, firewall) als ook de sociale (online profielen, chatgedrag etc.) en ethische aspecten (digitaal pesten, omgaan met persoonlijke informatie).

Programmalijn 2: Stimuleren / activeren participatie

Deze programmalijn richt zich op het stimuleren en activeren van participatie binnen de maatschappij en omvat drie thema's:

5. Participatie en productie: het stimuleren en activeren van participatie binnen de maatschappij. Inzet daarbij is het ontwikkelen van kennis en vaardigheden om zelfstandig media te maken.
6. Empowerment: het stimuleren/activeren van zowel individuele burgers als specifieke (zorg-) doelgroepen, met het doel om hun positie in de maatschappij te versterken. Onder de specifieke doelgroepen worden verstaan: ouderen en maatschappelijk zwakkeren en (kleine) maatschappelijke initiatieven ('civil society').
7. Auteursrecht: Media participatie heeft steeds vaker een auteursrechtelijke component. We signaleren een groeiende behoefte aan activiteiten die burgers in de omgang met auteursrechtelijke vraagstukken ondersteunen en hen in staat stellen om op een geïnformeerde manier met auteursrechten om te gaan.

Programmalijn 3: Innovatie

8. Deze programmalijn richt zich op innovatief en experimenteel mediagebruik. In het snel veranderende medialandschap liggen veel mogelijkheden en kansen voor innovatief mediagebruik. Op dit moment komt dit onder andere tot uitdrukking in web 2.0 toepassingen en de veranderende rol van de 'prosumer' in de maatschappij. Het is van belang binnen het netwerk mediawijsheid voldoende ruimte te hebben en te nemen voor innovatieve en experimentele benaderingen van media en mediagebruik.

De hiaten in het mediawijsheid speelveld zijn zichtbaar te maken door alle mediawijsheid initiatieven, activiteiten en onderzoeken die bij het centrum bekend zijn, in te delen naar doelgroep en programmalijn/-thema. Het centrum heeft daartoe twee analyses laten opstellen, één om de initiatieven van de netwerkpartners in te delen en een tweede om al het (internationaal) onderzoek op gebied van mediawijsheid te inventariseren op onderwerp en bevindingen.

3. Aanpak vaststelling hiaten

De gezamenlijke activiteiten van de netwerkpartners binnen Mediawijzer.net zijn georganiseerd in vier werkgroepen die een of meerdere malen bij elkaar zijn gekomen:

1. Onderzoek
2. Media-educatie
3. Veiligheid (i.s.m. het programma Digivaardig & Digibewust van het Ministerie van Economische Zaken)
4. Innovatie.

De werkgroepen hebben bij de uitvoering van de nieuwe stimuleringsregeling een belangrijke rol gekregen. Aan elke werkgroep wordt namelijk een beperkt aantal hiaten toegewezen om voorstellen voor te ontwikkelen. Dit is gedaan om elke werkgroep de gelegenheid te bieden vanuit eigen perspectief invulling te geven aan een hiaat en de uitwerking naar een projectvoorstel.

De leden van de Kerngroep van Mediawijzer.net hebben in overleg op 13 november 2009 het eerste concept opgesteld. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Analyse van de Mediawijsheid Kaart (vergelijking stand van zaken begin 2008 en november 2009) - beschikbaar op www.mediawijzer.net.
- Analyse (internationaal) onderzoek mediawijsheid (november 2009)- beschikbaar vanaf begin december 2009 op www.mediawijzer.net.
- Input aangegeven door Programmaraad en Werkgroepen (kwalitatief).

Bij het interpreteren van de beide analyses heeft de Kerngroep rekening gehouden met de beperkte gebruikswaarde van de resultaten. De gehanteerde procenten kunnen namelijk niet als 'harde' feiten worden gebruikt maar zijn indicatief van aard. uit de analyse kan ook niet naar voren komen wat de impact of reikwijdte van een initiatief is geweest: een groot project op auteursrecht bijvoorbeeld kan een heel hiaat afdekken terwijl tien kleine projecten om empowerment te bevorderen een druppel op een gloeiende plaat kunnen zijn. De analyses hebben de Kerngroep wel geholpen in de discussie bij het vaststellen van de hiaten maar zijn niet doorslaggevend geweest.

De discussie in de Kerngroep is gestart met een terugblik: in hoeverre hebben de activiteiten van het centrum tussen begin 2008 en november 2009 geleid tot aantoonbare resultaten? Uit de conclusies uit de analyse van de Mediawijsheid Kaart, blijkt dat de aandacht begin 2008 vooral gericht was op activiteiten binnen de eerste programmalijn in combinatie met de primaire doelgroepen. Vooral het thema Mediabewustzijn kreeg veel aandacht. Als gevolg van de stimuleringsmaatregel is in 2009 de aandacht iets verschoven naar de tweede programmalijn. Bij de tweede programmalijn valt op dat het aantal initiatieven binnen het thema Auteursrecht in 2009 als enige is gedaald, ook al is een van de 11 projecten uit de stimuleringsregeling in 2009 gewijd aan dit thema (Koppie Copy).

Voorzichtige conclusie van de Kerngroep is dat het centrum in 2009 heeft bijgedragen aan het bevorderen van mediawijsheid bij de primaire doelgroepen en aan het evenwichtiger verdelen van de aandacht voor de tweede programmalijn.

De Kerngroep heeft vervolgens in overleg per werkgroep de belangrijkste hiaten vastgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de Stuurgroep.

4. De hiaten per werkgroep

De voorgestelde hiaten zijn het resultaat van de discussies in de Kerngroep en aanvulling vanuit de Stuurgroep. Ze betreffen in veel gevallen een combinatie van een doelgroep met een programmalijn/-thema, soms wordt een mondeling aangedragen onderwerp benoemd. Er is bewust voor gekozen om de hiaten niet scherp af te bakenen om het ideegeneratie proces in de werkgroepen te bevorderen. Bij sommige keuzes is een korte aanwijzing van de Kerngroep opgenomen.

Hiaten Werkgroep Onderzoek

1. Thema 7: Auteursrecht in combinatie met de vier primaire doelgroepen – behoefte onderzoek. In de maand december wordt mogelijk extra documentatie beschikbaar gesteld via www.mediawijzer.net.
2. Het opstellen van een praktische, operationele definitie van mediawijsheid zodat deze valideerbaar en objectief meetbaar wordt bij de primaire doelgroepen.
3. Impact van media op de leefstijl van verschillende bevolkingsgroepen in de multiculturele samenleving. Toelichting: Leefstijl kan heel breed worden opgevat variërend van gezond/ongezond leven tot het gebruik van verschillende media per sociale klasse. Dit is een ingebracht thema dat wordt ondersteund door voorbeelden uit de analyse van het (internationaal) onderzoek.

.....

Hiaten Werkgroep Media-educatie

1. Thema 7: Auteursrecht in combinatie met primaire doelgroepen (dit hiaat staat ook bij de werkgroep Onderzoek en kan dus van twee kanten belicht worden)
2. Thema 6: Empowerment in combinatie met twee primaire doelgroepen namelijk Kinderen en Ouders in het onderwijs (mogelijke invulling: inzet games bij educatie), vooral van belang is het bereiken van kinderen onder de 11 jaar.
3. Toegang en actief gebruik van beschikbaar lesmateriaal op gebied van mediawijsheid stimuleren bij docenten in het primair en voortgezet onderwijs. Toelichting: bij de werkgroep media-educatie is geconstateerd dat er veel beschikbaar materiaal is op gebied van mediawijsheid voor het onderwijs maar dat het niet in de praktijk gebruikt wordt. Doel is middels communicatie en implementatie, lopende producten en projecten op gebied van mediawijsheid zoals doorlopende leerlijn (NIFE, SLO) binnen het onderwijs te laten landen. 'Train the trainer' kan een middel zijn om docenten te 'empoweren'. De Kerngroep zal indien dit nog nodig blijkt, in december een catalogus opstellen van al het beschikbare materiaal op gebied van mediawijsheid als ondersteuning bij de ontwikkeling van een projectvoorstel.

Hiaten Werkgroep Veilig (Thema 4)

1. Verantwoord gebruik en veiligheid bij innovatieve toepassingen in de directe leefomgeving van mensen (op gebied van augmented reality, biometrie en sensoren). Zij dienen meestal om het welzijn/welbevinden van mensen te bevorderen maar kunnen ook tot afhankelijkheid en een andere attitude leiden (bv bij verzorgenden).
2. Verantwoord gebruik en veiligheid in combinatie met virtueel burgerschap bij burgers in het algemeen.
3. Verantwoord gebruik en veiligheid in het onderwijs met de verbijzondering: Mediawijsheid etiquette en andere maatregelen die moeten worden genomen om veilig online in het onderwijs te promoten.

Hiaten werkgroep Innovatie (Thema 8)

1. Verkenning van innovatieve toepassingen in de leef-/woon/werkomgeving van mensen zoals augmented reality, location based services, biometrie en sensoren en hun impact op het mediawijze gedrag en de mediawijze attitude bij de primaire doelgroepen.
2. Inzet van innovatieve/experimentele toepassingen bij het onderling verbinden van de primaire doelgroepen en de generaties die daarin zitten (leerling <-> leraar/ouder <-> leraar van de leraar) en het zo bevorderen van participatie en sociale cohesie (ingebracht idee). Daarbij kan train the trainer als hulpmiddel worden ingezet.
3. Toepassen van co-creation technieken (samenwerken en creëren via verschillende interfaces en tussen groepen / individuen), om mediawijsheid bij de primaire doelgroepen te bevorderen en de dienstverlening van Mediawijzer.net uit te breiden.

5. Vervolgstappen

In de maand december kunnen de netwerkpartners zich inschrijven bij de werkgroepen en de daaraan gekoppelde hiaten. In de week van 11 t/m 15 januari 2010 komen de werkgroepen bijeen op de Idee-dagen en bepalen de netwerkpartners samen per werkgroep welk hiaat of hiaten ze oppakken en met welke projectideeën. In de periode tot 1 april 2010 werken de netwerkpartners de ideeën uit tot concrete projectvoorstellen. Vervolgens stelt een onafhankelijke beoordelingscommissie uiterlijk 16 april vast of en voor welk bedrag per projectvoorstel aan subsidie wordt verstrekt. De oplevering van de projecten staat gepland voor 1 mei 2011. Voor meer details zie de tekst van de stimuleringsregeling.